

PANI PRAWA W PRZYPADKU PRZEMOCY DOMOWEJ

Policyjne,
prawnokarne i
cywilnoprawne
możliwości ochrony

BIG KOORDINIERUNG

W przypadkach przemocy domowej • Pomoc dla kobiet
i ich dzieci

Polnisch

BIG e.V.

W przypadkach przemocy domowej
Pomoc dla kobiet i ich dzieci

BIG KOORDINIERUNG

BIG HOTLINE

BIG PRÄVENTION

Durlacher Str. 11 a
10715 Berlin
Telefon 030-61 70 91 00
Telefax 030-61 70 91 01
mail@big-koordinierung.de
www.big-koordinierung.de

Berlin, 2010, wydanie VIII zaktualizowane
Publikacja niniejszej broszury możliwa była dzięki
uprzejmemu wsparciu przez Stiftung Deutsche Klassenlotterie Berlin
Wydano przez BIG Koordinierung

Przemoc wobec kobiet ma miejsce przede wszystkim w zaciszu własnych czterech ścian – po prostu „w domu”.

Co czwarta kobieta w Niemczech doświadcza lub doświadczyła przemocy domowej tzn. przemocy fizycznej i (lub) seksualnej ze strony aktualnego bądź byłego partnera. Tezę tę potwierdza wynik badania przeprowadzonego przez Ministerstwo do spraw Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży z roku 2004, w którym brało udział 10 000 kobiet. Sprawcami przemocy są najczęściej mężczyźni, a doznane obrażenia mogą być ciężkie w skutkach.

Także mężczyźni mogą zostać ofiarami przemocy w związku partnerskim, wtedy najczęściej ich sprawcami są również mężczyźni, bądź dochodzi do niej w miejscach publicznych.

W przynajmniej co drugim przypadku świadkami przemocy są dzieci. Te doświadczenia mają zawsze wpływ na rozwój dziecka i oznaczają zagrożenie dobra dziecka. Mogą one być przyczyną znaczących zaburzeń w rozwoju fizycznym, umysłowym, emocjonalnym i społecznym dziecka. W szczególnych okolicznościach, jak np. brutalna przemoc w obecności dzieci lub przemoc wobec bardzo małych dzieci, mogą doprowadzić do traumatycznych szkód. Z tego względu ogromne znaczenie ma jak najszybsze zakończenie przemocy z jednoczesnym zapewnieniem całkowitej ochrony kobietom i ich dzieciom.

Jeśli doświadczyła Pani w swoim związku, małżeństwie lub rodzinie przemocy, ma Pani prawo do ochrony przed nią. Przemoc może przejawiać się w różnoraki sposób np. znęcanie się, bicie, okaleczanie, groźby, trzymanie w zamknięciu, zmuszanie do czynności seksualnych, gwałt, nękanie, nagabywanie, nachodzenie, prześladowanie (Stalking), znęcanie się nad dziećmi lub ich wykorzystywanie seksualne.

Pani mąż/partner bijąc, gwałcąc lub stosując Stalking dopuszcza się czynów karalnych, które podlegają ściganiu ze strony policji i wymiaru sprawiedliwości (np. uszkodzenie ciała, bezprawne pozbawienie wolności, czyny karalne wbrew prawu o samostanowieniu seksualnym).

Niniejszą broszurą zwracamy się do Pani jako osoby dotkniętej przemocą, ale również do wszystkich innych osób wiedzących o tym – przyjaciół, sąsiadów, pracowników służby socjalnej i medycznej, organów pomocy młodzieży i do wszystkich urzędów.

Chcemy poinformować Panią o prawach chroniących Panią i dzieci przed przemocą i o możliwościach obrony przed dalszymi aktami przemocy.

W części pierwszej niniejszej broszury informujemy Panią o możliwościach interwencji policji w celu ochrony przed przemocą, jak również o krokach, które może Pani podjąć sama, aby zapewnić bezpieczeństwo sobie i swoim dzieciom.

W drugiej części znajdzie Pani informacje o tym, jak doprowadzić do wszczęcia postępowania karnego, jaką rolę i jakie prawa miałyby Pani jako świadek w tym postępowaniu, gdzie otrzyma Pani dalsze wsparcie i doradztwo.

Trzecia część tej broszury zawiera informacje na temat możliwości przewidzianych przez prawo cywilne, mających na celu ochronę Pani przed dalszą przemocą ze strony męża / partnera.

W niej dowie się Pani, w jaki sposób uzyskać rozporządzenia sądowe zakazujące mężowi/partnerowi kontaktowania się z Panią i korzystania ze wspólnego mieszkania.

Co to jest przemoc domowa?

„Przemoc domowa” oznacza (niezależnie od miejsca czynu lub wspólnego zamieszkania) karalne akty przemocy pomiędzy osobami żyjącymi w związku partnerskim, który:

- aktualnie istnieje,
- znajduje się w rozsypce,
- został rozwiązany

lub

- pomiędzy członkami rodziny, jeśli nie chodzi o czyny karalne wpływające na niekorzyść dzieci

Przemoc domowa (również przemoc obserwowana) stanowi zagrożenie dobra dziecka.*

* Definicja według Administracji Senatu do Spraw Wewnętrznych i Sportu/Administracji Senatu Wymiaru Sprawiedliwości 10/2001.

Ochrona policyjna

W berlińskiej policji pracują doświadczeni i specjalnie przeszkoleni funkcjonariusze na temat przemocy domowej i przestępstw o podłożu seksualnym. Policja jest osiągalna całodobowo i bezpłatnie pod numerem **110**.

Jeśli zadzwoni Pani na policję, prosimy podać:

- czy, przez kogo i przez co aktualna sytuacja stanowi zagrożenie,
- czy, jakich i przez kogo zadanych obrażeń Pani doznała.

Jeśli sprawca zbiegł z miejsca zdarzenia, należy podać policji:

- czy groził bezpośrednio dalszym użyciem przemocy,
- czy posiada on broń.

To pomaga w podjęciu decyzji, czy policja ma podjąć natychmiastową interwencję.

Do momentu przybycia policji proszę postarać się zapewnić sobie bezpieczeństwo, np. u sąsiadów, w sklepie lub zamknąć się we własnym mieszkaniu.

Proszę podać, gdzie policja może Panią zastać.

Po przybyciu policji może Pani przedstawić swoją sytuację bez obecności sprawcy przemocy. Może Pani również wraz z dziećmi pod ochroną policji opuścić miejsce zdarzenia, aby:

- udać się w bezpieczne miejsce (np. do domu dla kobiet),
- otrzymać pomoc medyczną,
- udokumentować obrażenia i ślady użytej przemocy.

Jeśli znajduje się Pani w sytuacji bezpośredniego zagrożenia lub zostało popełnione przestępstwo należy:

- szczegółowo opisać policji zajście, aby umożliwić podjęcie odpowiednich działań mających na celu ochronę Pani i ściganie sprawcy,
- opisać odniesione obrażenia, również te niewidoczne lub wcześniejsze,
- wskazać, jeśli to możliwe, świadków,
- przekazać policji narzędzie popełnionego czynu.

Policja może usunąć sprawcę z mieszkania, zabrać mu klucz i zabronić wstępu do mieszkania. Zakaz ten może zostać wypowiedziany najdłużej na 14 dni, jeśli istnieje niebezpieczeństwo, że sprawca dopuści się wobec Pani i/lub dzieci przemocy. Poza tym policja może zabronić sprawcy zbliżania się do Pani i/lub dzieci oraz nawiązywania kontaktu. Zakaz ten może także obowiązywać wiele dni i odnosi się do miejsc, w których musi Pani przebywać (np. miejsce pracy, przedszkole, szkoła).

Policja ma także możliwość tymczasowego zatrzymania sprawcy, jeśli w inny sposób nie można zapobiec niebezpieczeństwu. Powinna Pani podać policji swój numer telefonu, aby mogła powiadomić Panią o zwolnieniu sprawcy z aresztu.

Z dalszymi pytaniami na temat ochrony, rozwiązań prawnych oraz możliwości otrzymania dalszego wsparcia może Pani zwrócić się do BIG-Hotline (p. okładka). Jeśli chciałaby Pani, aby pracownice BIG-Hotline zwróciły się do Pani z ofertą pomocy, policja może za Pani zgodą podać im Pani numer telefonu. Nawet wtedy, gdy nie doszło do interwencji policji, zalecane jest złożenie odpowiednich wniosków cywilnoprawnych na dłuższy termin według Ustawy o ochronie przed przemocą (Gewaltschutzgesetz), np. o przydzielenie wspólnego mieszkania wyłącznie dla Pani oraz stały zakaz zbliżania się i nawiązywania kontaktu (p. część „Cywilnoprawne możliwości ochrony“).

Złożenie doniesienia na policji

Policja ma obowiązek przyjmowania zawiadomień o przestępstwie. Mogą to zrobić (telefonicznie lub pisemnie) np. sąsiedzi, członkowie rodziny, sama Policja lub Pani sama. W tym celu policja spisuje Pani dane osobowe. Jeśli istnieje szczególne zagrożenie ze strony sprawcy ma Pani prawo podać inny adres, pod którym będzie Pani osiągalna. Może to być np. adres Pani adwokata, przyjaciółki, pracodawcy, organizacji udzielającej pomocy lub inny.

Przy składaniu doniesienia opisuje Pani co się wydarzyło. Od policji otrzyma Pani broszurkę „Informacje o Prawach dla pokrzywdzonych i poszkodowanych w procesie karnym” i numer akt.

Następnie otrzyma Pani wezwanie na termin przesłuchania Pani jako świadka, ponieważ Pani zeznania są niezbędne do prowadzenia dalszego postępowania przygotowawczego przez policję. Jeśli nie może Pani stawić się w wyznaczonym terminie, może Pani ustalić nowy termin. Przed tym terminem może Pani skorzystać z porady prawnej w poradni specjalistyczno-interwencyjnej dla kobiet lub z porady adwokackiej. Z reguły podczas przesłuchania może Pani towarzyszyć osoba zaufana lub Pani adwokat.

Jeśli jest Pani ze sprawcą spokrewniona, zaręczona, poślubiona lub żyje Pani z nim w zalegalizowanym związku partnerskim, ma Pani prawo do odmowy zeznań. Oznacza to, że zawsze może Pani zrezygnować ze składania zeznań. Przez kilka lat akta będą przecho-

wywane. W razie gdyby Pani później zechciała złożyć zeznania, postępowanie może zostać wznowione.

Jeśli po złożeniu doniesienia zostanie Pani ponownie pobita lub będzie Pani szantażowana i będzie Pani grożono, powinna Pani natychmiast powiadomić swojego adwokata, policję, prokuraturę i sąd.

Tylko wtedy, gdy akty przemocy ze strony Pani (byłego) partnera staną się wiadome publicznie, może Pani otrzymać wsparcie!

Ważne:

Niech Pani

- opíše od początku wszystkie akty przemocy i groźby ze strony męża/partnera,
- poinformuje o tym, że boi się Pani dalszych aktów przemocy wobec siebie, dzieci lub innych osób pomagających Pani,
- poda wszystkie osoby, które mogły widzieć lub słyszeć całe zajście,
- przedłoży, jeśli to możliwe, obdukcje lekarskie, także te wcześniejsze, dokumentujące obrażenia i ich skutki,
- sporządzi protokół pamięciowy na temat zdarzenia lub zdarzeń: należy opisać dokładnie wszystkie okoliczności (data, godzina, świadkowie), dalsze groźby lub akty przemocy.

Te zapisy pomogą Pani w późniejszym procesie sądowym. Jeśli ma Pani obrażenia, niech Pani zwolni swojego lekarza – już podczas składania doniesienia – z obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej. W tym celu otrzyma Pani od policji odpowiedni formularz.

Badanie lekarskie i obdukcja

Jeśli doznała Pani obrażeń, powinna Pani udać się do zaufanego lekarza. W przypadkach przemocy domowej i przemocy seksualnej powinna Pani bezpośrednio po zdarzeniu udać się do lekarza lub szpitala w celu udokumentowania obrażeń (jeśli to możliwe za pomocą zdjęć) i zabezpieczenia śladów.

Bardzo ważne jest, aby Pani się nie myła przed wizytą lekarską i badaniem, nawet jeśli jest to dla Pani bardzo nieprzyjemne. Przedmioty, ubrania i bieliznę, które

noszą ślady przemocy, należy spakować w papierowe torby i oddać policji. W każdym przypadku powinna Pani doznane obrażenia poświadczyc. Takie zaświadczenia lekarskie są bardzo ważne w zabezpieczeniu dowodów i w dalszym procesie karnym (p. str. 10).

Pani decyduje się na opuszczenie mieszkania

Jeśli opuści Pani mieszkanie – sama lub z dziećmi – może Pani udać się do domu dla kobiet lub do przejściowego mieszkania chronionego – osiągalne całodobowo (p. adresy na końcu broszury). **Prosimy zadbać o to, aby docierała do Pani korespondencja!** Stamtąd może Pani złożyć w sądzie rodzinnym wniosek o prawo wyboru miejsca pobytu dzieci lub o prawo do opieki nad dzieckiem.

Opuszczając mieszkanie należy zabrać rzeczy osobiste, takie jak:

- dokument tożsamości/paszport Pani i Pani dzieci,
- akt urodzenia/akt małżeństwa,
- kartę ubezpieczenia zdrowotnego Pani i Pani dzieci.

Oraz:

- dokumenty uprawniające do pobytu,
- umowę najmu,
- umowę o pracę/dokumenty o przyznaniu renty/emerytury,
- decyzje z centrów pośrednictwa pracy lub urzędu do spraw socjalnych,
- decyzje o prawie opieki nad dziećmi,
- dokumenty dotyczące konta bankowego,
- lekarstwa,
- rzeczy osobiste Pani i Pani dzieci (odzież, artykuły higieniczne, zabawki,
- rzeczy szkolne, pamiątnik...).

Jeśli później musiałyby Pani zabrać osobiste rzeczy z mieszkania, policja będzie Pani towarzyszyć w celu zapewnienia bezpieczeństwa.

Zameldowanie i ograniczenie udzielania informacji dotyczących Pani nowego miejsca zamieszkania

(Auskunftssperre)

Zgodnie z ustawą meldunkową miasta Berlina, musi Pani w ciągu 14 dni zameldować się w swoim nowym

mieszkanii. Jeśli odchodzi Pani od partnera stosującego przemoc do nowego mieszkania lub domu dla kobiet i tam obawia się dalszych grózb albo aktów przemocy, może Pani złożyć w biurze meldunkowym wniosek o ograniczenie udzielania informacji dotyczących Pani nowego miejsca zamieszkania.

Jak złożyć wniosek o ograniczenie udzielania informacji dotyczących Pani nowego miejsca zamieszkania?

Potrzebny do tego formularz otrzyma Pani w domu dla kobiet, chronionych mieszkaniach przejściowych lub w poradni interwencyjno-specjalistycznej dla kobiet. Również Pani sama może złożyć taki wniosek w dowolnej formie. Należy podać w nim imiona i nazwiska Pani i dzieci, daty urodzenia, swój nowy adres. (Jeśli przyjechała Pani z innego landu, powinna Pani jak najszybciej taki wniosek złożyć także w tamtejszym biurze meldunkowym.)

Urząd Krajowy do Spraw Obywatelskich i Porządku Publicznego (LABO) musi sprawdzić zgodność z prawem tego wniosku. Dlatego musi Pani go umotywować. W tym celu może Pani np. napisać, kto Pani grozi, co Pani zrobiono lub czym grożono, jakich szkód i obrażeń Pani doznała, w jakim okresie czasu te wydarzenia miały miejsce, czego Pani się konkretnie obawia itp. Po sprawdzeniu przez LABO może okazać się, że zostanie Pani poproszona o dostarczenie dalszych dowodów. Takimi dowodami mogą być np. zaświadczenia lekarskie, zeznanie świadków, numer akt doniesienia o przestępstwie.

Jeśli nie posiada Pani takich dowodów, wówczas może Pani zasięgnąć informacji w poradni specjalistyczno-interwencyjnej (p. w końcowej części broszury). O pozytywnym rozpatrzeniu Pani wniosku i czasie trwania ograniczenia udzielania informacji (6- lub 12- miesięcy) zostanie Pani poinformowana pisemnie. Po upływie tego terminu ograniczenie automatycznie wygasa, dlatego powinna Pani w odpowiednim czasie złożyć wniosek o jego przedłużenie. W tym celu musi Pani koniecznie powiadomić LABO, że w dalszym ciągu istnieje zagrożenie dla Pani – przez co lub przez kogo.

Koniecznym jest również złożenie wniosku o przyznanie Pani tymczasowego prawa do wyboru miejsca pobytu dzieci. Inaczej, ograniczenie to nie będzie dotyczyło dzieci, co w konsekwencji ujawni Pani miejsce pobytu.

Jak działa ograniczenie udzielania informacji dotyczących Pani nowego miejsca zamieszkania?

Jeśli otrzyma Pani decyzję o ograniczeniu udzielania informacji, wtedy o Pani nowym adresie mogą być informowane tylko ważne urzędy (takie jak np. sąd, urząd do spraw młodzieży itp.). W razie zapytań ze strony osób prywatnych lub firm o Pani adres, zostanie Pani o tym pisemnie poinformowana i to Pani decyduje, czy można udzielić takich informacji, i czy ze strony danych osób mogłoby istnieć zagrożenie. Na takie pytanie musi Pani odpowiedzieć w wyznaczonym terminie. Odmówienie wyrażenia zgody na podanie adresu wymaga uzasadnienia, czym to mogłoby Pani grozić. Ewentualnie może Pani sama nawiązać kontakt z tymi osobami. Nieudzielenie odpowiedzi spowoduje, że LABO sam podejmie decyzję w tej kwestii.

Postępowanie karne

Po zakończeniu dochodzenia prowadzonego przez policję, akta sprawy zostaną przekazane prokuraturze, która sprawdzi, czy istnieją podstawy do postawienia aktu oskarżenia.

Po zakończeniu postępowania przygotowawczego z reguły następuje:

Umorzenie postępowania

Prokuratura umarza postępowanie, jeśli uzna, że nie ma wystarczających dowodów na skazanie sprawcy. Może Pani wtedy złożyć odwołanie od tej decyzji. W tym celu może Pani zasięgnąć bezpłatnej porady adwokackiej w jednej z poradni specjalistyczno-interwencyjnej dla kobiet (p. adresy).

Wniesienie oskarżenia/sądowy nakaz karny

Jeśli prokuratura uzna, że środki dowodowe są wystarczające do skazania, kieruje akt oskarżenia do właściwego sądu lub wnosi o wydanie sądowego nakazu karnego. Sądowym nakazem karnym sprawca może zostać skazany bez postępowania sądowego w postępowaniu pisemnym na karę grzywny lub karę pozbawienia wolności w zawieszeniu. W ten sposób zostaje zakończone postępowanie sądowe. O tym fakcie nie zostanie Pani poinformowana, lecz istnieje możliwość pisemnego zapytania w prokuraturze. Jako ofiara czynu przestępczego, może Pani już wcześniej na Policji złożyć wniosek z prośbą informacji o wyniku postępowania.

Przebieg rozprawy sądowej

Sąd decyduje o dopuszczeniu oskarżenia i wyznacza termin rozprawy głównej, na którą zostanie Pani wezwana jako świadek i inni świadkowie.

Rozprawa główna odbywa się z reguły po roku od momentu złożenia doniesienia. Podczas tej rozprawy musi Pani jeszcze raz złożyć obszernie zeznanie, ponieważ sąd może wydać orzeczenie tylko na podstawie przedłożonych ustnie zeznań wszystkich osób biorących w niej udział. Sędzia, prokurator, jak również oskarżony i jego obrońca mogą zwracać się do Pani z pytaniami. Jeśli zdecyduje się Pani na skorzystanie z prawa do odmowy zeznań, Pani wcześniejsze zeznania nie zostaną uwzględnione. Skutkiem tego może być uniewinnienie sprawcy – jeśli nie będzie innych środków dowodowych. Uwaga! Jeśli oskarżony nie został zatrzymany w areszcie śledczym, może on swobodnie poruszać się po budynku sądu. Jeżeli boi się Pani spotkania z nim, może Pani do momentu składania zeznań pozostać w specjalnym pomieszczeniu dla świadków. Proszę wcześniej poinformować o tym sąd (numer telefonu podany jest na wezwaniu) i zwrócić się do poradni ochrony świadków (p. część adresowa). Podczas rozprawy oskarżony jest obecny na sali sądowej. Biorąc pod uwagę szczególne okoliczności może on jednak na czas składania przez Panią zeznań opuścić salę sądową. Sądowa rozprawa główna jest jawna (jednak przy uwzględnieniu szczególnych okoliczności może zostać częściowo utajniona). Podczas rozprawy mogą Pani towa-

rzyszyć osoby zaufane, ale na czas przesłuchiwania Pani będą musiały one pozostać w części dla publiczności. Jednak może Pani również poprosić, aby pozostały blisko Pani. Po złożeniu zeznań przez oskarżonego, świadków i w danym wypadku biegłych, prokurator podsumowuje wszystkie fakty i wnosi o wymierzenie kary (mowa oskarżycielska prokuratora).

Jeśli reprezentuje Panią adwokat, to tylko on może przedstawić sprawę z Pani punktu widzenia. Następnie głos zabiera obrońca i na koniec oskarżony. Po tym sąd wydaje wyrok, który albo

- skazuje sprawcę na karę grzywny,
- skazuje go na karę pozbawienia wolności – może być również w zawieszeniu i ewentualnie
- z obowiązkiem uczęszczania na kurs dla sprawców lub
- uznaje go niewinnym, ponieważ według sądu nie było wystarczających dowodów umożliwiających skazanie.

Poza tym postępowanie może zostać na rozprawie głównej umorzone, np. po wpłaceniu kwoty pieniężnej. W każdej chwili może Pani poradzić się zaufanego adwokata i zlecić mu reprezentowanie Pani w sądzie. On może np. przed procesem przeczytać akta sądowe i podczas rozprawy zadawać wszystkim uczestnikom pytania. Adwokata opłaca się z reguły samodzielnie, ale istnieje możliwość przejęcia kosztów procesowych przez państwo. Proszę spytać adwokata, czy w Pani przypadku byłoby to możliwe. Jeśli sąd dopuści oskarżenie posiłkowe, wówczas przysługują Pani daleko idące prawa jako świadka lub ofiary czynu przestępczego w procesie karnym przeciwko (byłemu) mężowi/partnerowi. W poradniach specjalistyczno-interwencyjnych dla kobiet może Pani skorzystać z bezpłatnej porady prawnej, udzielanej przez doświadczone adwokatki (prosimy o wcześniejsze, telefoniczne uzgodnienie terminu). Podczas tej porady może Pani się dowiedzieć ogólnie wszystkiego na temat procesu (np. przedstawicielstwo adwokackie, koszty procesu, przejęcie kosztów, przebieg procesu, możliwości ochrony, zadośćuczynienie za ból jako uzupełnienie w procesie karnym, itp.).

Ściganie karne – przykład

Cywilnoprawne możliwości ochrony

Jeśli Pani i Pani dzieci jesteście ofiarami przemocy domowej, może Pani w sądzie rodzinnym złożyć wniosek o zarządzenia ochronne lub przydzielenie Pani wspólnie użytkowanego mieszkania. Przy składaniu wniosków według Ustawy chroniącej ofiary przemocy domowej (Gewaltschutzgesetz) ma Pani możliwość wyboru **sądu, w której dzielnicy:**

- popełniono wykroczenie,
- znajduje się wspólne mieszkanie,
- mieszka sprawca.

Przy przydziale mieszkania według §§ 1361 b, 1568 a kodeksu cywilnego (BGB) bądź według §§ 14, 17 Ustawy o partnerskich związkach homoseksualnych (Lebenspartnerschaftsgesetz), wybór sądu nie jest możliwy. W takim przypadku **właściwym sądem** jest w kolejności ten, w którym

- rozpoczęta jest małżeńska sprawa cywilna lub sprawa cywilna partnerskiego związku homoseksualnego,
- znajduje się wspólne mieszkanie,
- mieszka przeciwnik wniosku,
- mieszka wnioskodawczyni.

Dla dobra dzieci może Pani złożyć jednokowo brzmiące wnioski według §§ 1666 i 1666 a kodeksu cywilnego (BGB), ponieważ dla nich nie jest możliwe zastosowanie Ustawy chroniącej ofiary przemocy. Dzieci powyżej 14 roku życia same mogą składać takie wnioski bądź zlecić to adwokatowi. Może Pani również złożyć wnioski na tymczasowe zarządzenie sądu – niezależnie od tego, czy zostało wszczęte postępowanie dotyczące głównego przedmiotu sporu. W sprawach nie cierpiących zwłoki możliwe jest w ten sposób szybkie i korzystniejsze finansowo rozpoczęcie drogi sądowej. Składany wniosek musi być wiarygodny i dobrze uzasadniony. Wiarygodność potwierdza się dopuszczalnymi środkami dowodowymi, również poprzez złożenie zapewnienia z mocą przyrzeczenia. Prawo wymaga przedłożenia środków dowodowych na rozprawie głównej, aby natychmiast rozpocząć postępowanie dowodowe. Oznacza to, że przy składaniu wniosku lub podczas rozprawy ustnej musi Pani przedłożyć dowody, a w szczególności przyprześć ze sobą świadków!

Ma Pani możliwość złożenia wniosku o oddzielne wysłuchanie, aby uniknąć niebezpiecznego spotkania ze sprawcą podczas rozprawy sądowej. Wniosek ten musi Pani dobrze uzasadnić.

Dodatkowo może Pani wnieść wnioski o:

- odszkodowanie i zadośćuczynienie pieniężne za ból jako zarządzenie ogólne w celu ochrony Pani osobowości według §§ 823, 1004 kodeksu cywilnego (BGB) (sąd cywilny),
- prawo do opieki nad dzieckiem (sąd rodzinny),
- zawieszenie prawa do kontaktów z dzieckiem (sąd rodzinny).

W tych kwestiach zaleca się skorzystanie z porady adwokackiej w dziedzinie prawa rodzinnego lub z pełnomocnictwa adwokackiego. Jeśli ma Pani niskie dochody, koszty adwokata i procesu może przejąć państwo. Procesy i decyzje sądowe mogą trwać bardzo długo, dlatego zarządzenia ochronne i roszczenia cywilnoprawne powinny zostać uzasadnione i uzyskać uznanie w postępowaniu przyspieszonym. Formularze tych wniosków może Pani otrzymać w poradniach dla kobiet lub w Internecie na stronie:

www.big-koordinierung.de/schutzantrag/

Zarządzenia ochronne

Zgodnie z § 1 Ustawy chroniącej ofiary przemocy domowej (GewSchG) i § 1666 kodeksu cywilnego (BGB) na rzecz dzieci, wobec sprawcy mogą zostać wydane przez sąd zarządzenia zakazujące znęcania się, gróźb, natchodzenia i kontaktowania się (łącznie z zakazem zbliżania się do danej osoby). Sąd może zakazać np. kontaktowania się z Panią, zbliżania się do Pani miejsca pracy lub mieszkania, przedszkola czy szkoły dzieci. O wydaniu zarządzenia według § 1 GewSchG jest informowana policja. Niestosowanie się sprawcy do tych zarządzeń jest karalne. Wtedy może Pani (ponownie) wezwać policję i złożyć doniesienie. Oprócz tego może Pani złożyć wniosek o karę grzywny. W wyjątkowych przypadkach także możliwy jest areszt.

Przydzielenie mieszkania

W sądzie rodzinnym może Pani według § 2 Ustawy chroniącej ofiary przemocy domowej (GewSchG) złożyć wniosek o przydzielenie Pani wspólnie użytkowanego mieszkania. Usunięcie sprawcy z mieszkania ma na uwadze dobro dziecka według § 1666 kodeksu cywilnego (BGB). Jeśli mieszka Pani z mężem lub żyje Pani w partnerskim związku homoseksualnym, istnieje możliwość przydzielenia Pani mieszkania zgodnie z § 1361 b kodeksu cywilnego (BGB) lub § 14 Ustawy o partnerskich związkach homoseksualnych (Lebenspartnerschaftsgesetz). Warunkiem jest Pani decyzja, że chce Pani separacji, a przydzielenie Pani mieszkania jest konieczne, aby uniknąć „niesłusznej surowości”. Jednocześnie z decyzją sądu o przydzieleniu Pani mieszkania, zabrania się sprawcy wymówienia najmu tego mieszkania bądź utrudniania Pani w jego użytkowaniu. Jeśli jest Pani wyłącznym najemcą mieszkania i mieszka w nim ze swoim partnerem życiowym (nie mężem), może Pani złożyć w sądzie rodzinnym wniosek o jego eksmisję. Natomiast jeśli oboje z partnerem podpisaliście umowę najmu, powinna Pani zasięgnąć porady adwokata, czy możliwe jest wykluczenie sprawcy z tej umowy. W każdym razie sąd może Pani umożliwić na czas ograniczony wyłączenie korzystania przez Panią z mieszkania. Taka możliwość istnieje nawet wtedy, jeśli sprawca jest jedynym najemcą mieszkania. Dodatkowo zawsze istnieje możliwość uzyskania z sądu według §1 Ustawy chroniącej ofiary przemocy domowej (GewSchG) w postępowaniu przyspieszonym zakazu wstępu, znęcania się, gróźb, nachodzenia i kontaktowania się (łącznie z zakazem zbliżania się do Pani). Prosimy uwzględnić, że ta decyzja sądowa, bez rozprawy ustnej, musi zostać doręczona sprawcy przez komornika sądowego. Przy składaniu wniosków o przejęcie kosztów rozprawy, ważne jest uwzględnienie wniosku o przejęciu kosztów doręczycielskich. Policja i urząd do spraw młodzieży zostaną poinformowane o decyzjach sądu, wydanych na podstawie § 2 Ustawy chroniącej ofiary przemocy domowej (GewSchG).

Prawo do opieki nad dzieckiem

Dzieci są zawsze obciążone doznanymi aktami przemocy. Jeśli z powodu znęcania się odchodzi Pani od męża/partnera, może Pani – dbając o dobro dzieci – złożyć w

sądzie rodzinnym wniosek o przyznanie Pani tymczasowego prawa wyboru miejsca pobytu dzieci lub o wyłączenie prawo do opieki nad dzieckiem. Może Pani się o to starać niezależnie od wniesienia wniosku rozwodowego. Być może istnieje obowiązek sądu do działania w sprawie dzieci, aby zapobiec niebezpieczeństwu zgodnie z §§ 1666, 1666 a kodeksu cywilnego (BGB). Istnieje np. możliwość zabronienia sprawcy korzystania ze wspólnego mieszkania, kontaktowania się z dziećmi, odebrania mu prawa wyboru miejsca pobytu dzieci, itp.

Prawo do kontaktów z dzieckiem

Niezależnie od tego, jak zostanie uregulowana kwestia opieki nad dzieckiem, z reguły ojciec zachowuje prawo do kontaktów z dzieckiem. Jednak jeśli nadal istnieje dla Pani i dzieci zagrożenie dalszym znęcaniem się lub jeśli przeżyta przez dzieci przemoc spowodowała uszczerbki na ich zdrowiu, może Pani złożyć w sądzie wniosek o czasowe lub nieograniczone wykluczenie albo zawieszenie prawa do kontaktów z dzieckiem. Często jako kompromis sąd uwzględnia możliwość zarządzenia o prawie do kontaktów z dzieckiem pod nadzorem, co oznacza, że spotkania z dziećmi odbywają się w obecności osoby zaufanej, względnie pracownika urzędu do spraw młodzieży lub innej instytucji. Również ojczym (obecny, wcześniejszy mąż lub partner matki) zachowuje prawo do kontaktów z dzieckiem, jeśli dziecko mieszkało z nim dłuższy czas i kontakt ten służy dobru dziecka. Natomiast jeśli ojczym używał przemocy wobec Pani lub dziecka, wówczas również może Pani złożyć wniosek o zawieszenie prawa do kontaktów z dzieckiem lub o sądowe zarządzenie do kontaktów pod nadzorem (w obecności osoby trzeciej).

Dziadkowie i rodzeństwo dziecka także mają prawo do kontaktów z nim, pod warunkiem, że kontakty te służą dobru dziecka. Należy upewnić się, jakie nastawienie mają dziadkowie – szczególnie ze strony ojca – do faktu dopuszczania się przez ojca dziecka aktów przemocy. Jeśli zaprzeczają oni zagrożeniu ze strony ojca lub bagatelizują jego akty przemocy, mogą to być także powody do wykluczenia lub zawieszenia prawa do kontaktów z dzieckiem, bądź do kontaktów tylko pod nadzorem, aby chronić skutecznie dziecko.

Jeśli Pani mąż/partner otrzyma sądowy zakaz kontaktowania się (łącznie z zakazem zbliżania się do Pani), znęcania się, gróźb, nękania powinna Pani zwrócić się o poradę, czy jednocześnie nie złożyć wniosku o zawieszenie prawa do kontaktów z dzieckiem. Poprzez widywanie dzieci nie da się uniknąć sytuacji, że sprawca w momencie przekazywania dzieci nie będzie próbował się do Pani zbliżyć, bądź ponownie grozić. Jeśli już wcześniej sąd wydał decyzję w sprawie kontaktów z dzieckiem, powinna Pani koniecznie przy składaniu wniosku o zarządzenia ochronne zwrócić sądowi na to uwagę, aby ewentualnie dostosować wydaną wcześniej decyzję. **Dokładniejsze informacje na ten temat znajdzie Pani w broszurce „Kontakt z dzieckiem pod nadzorem” od BIG e.V.**

Postępowanie w sprawach dotyczących statusu dzieci

Z dniem 01.09.2009 weszła w życie Ustawa o postępowaniu w sprawach rodzinnych i sprawach sądownictwa nieprocesowego (FamFG). Według tych ustaw mają zastosowanie następujące zasady:

Zasada przyspieszenia (§ 155 FamFG):

Sprawy dotyczące prawa wyboru miejsca pobytu dzieci, prawa do kontaktów z dzieckiem, wydania dziecka, jak również zagrożenie dobra dziecka (§§ 1666, 1666 a BGB) muszą być przeprowadzone jako pierwsze w trybie przyspieszonym doraźnego procesu. Oznacza to, że termin rozprawy sądowej powinien zostać wyznaczony najpóźniej miesiąc po rozpoczęciu postępowania. Wnioski o przełożenie terminu mogą zostać uwzględnione tylko w wyjątkowych sytuacjach. Powód o taki wniosek musi być wiarygodnie umotywowany!

Na tej rozprawie sądowej powinni osobiście zjawić się uczestnicy postępowania (w danym wypadku ze swoim adwokatem), urząd do spraw młodzieży i - już wcześniej ustanowiony przez sąd opiekuńczy – kurator. Dzieci poniżej 14 roku życia nie muszą zjawić się osobiście. Dla matek dotkniętych przemocą termin ten może wiązać się z ogromnym obciążeniem, a wspólne przesłuchanie może oznaczać zagrożenie bezpieczeństwa. Odpowiednie wnioski o przełożenie i oddzielne wysłuchanie

muszą być dobrze uzasadnione i wiarygodne. Prosimy jasno przedstawić, że jest Pani ofiarą przemocy domowej i zwrócić uwagę na to, że decyzja dotycząca kontaktów z dzieckiem może być sprzeczna z rozporządzeniami ochronnymi. Również wspólna rozmowa ze sprawcą przemocy w urzędzie do spraw młodzieży stanowi dla Pani zagrożenie i koliduje z rozporządzeniami ochronnymi. W takich sytuacjach nie jest konieczna pisemna opinia z urzędu do spraw młodzieży, a jego pracownik powinien być osobiście na rozprawie.

Działania na rzecz porozumienia (§ 156 FamFG):

W sprawach dotyczących opieki nad dzieckiem, prawa wyboru miejsca pobytu dzieci, prawa do kontaktów z dzieckiem, wydania dziecka, sąd powinien:

- działać na rzecz porozumienia
- wskazać możliwość porady, szczególnie w kwestii opracowania zgodnej koncepcji dotyczącej odpowiedzialnej opieki rodzicielskiej
- wskazać możliwość mediacji

Sąd może:

- nakazać porady
- spisać pojednanie jako ugodę i zatwierdzić ją sądowo.

Sąd musi:

- przy nieosiągnięciu pojednania omówić zarządzenie tymczasowe.

Sąd powinien:

Przy nakazie porad uregulować lub zakazać rozporządzeniem tymczasowym prawo do kontaktów z dzieckiem. W przypadkach przemocy domowej działania na rzecz porozumienia nie wchodzi w rachubę, ponieważ zawarte w nim uzgodnienia z reguły i tak nie są przestrzegane. Ważne jest, aby zwrócić sądowi na to uwagę – powołując się na § 156 FamFG.

Odszkodowanie i zadośćuczynienie pieniężne za ból

Pani roszczenie odszkodowawcze zawiera odszkodowanie za szkody majątkowe, jak np. koszty leczenia, utratę zarobku lub odszkodowanie za porwane ubranie i zniszczone przedmioty. Roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne za ból jest wynagrodzeniem krzywd, takich jak obrażenia ciała, ból, upokorzenie i poniżenie.

Sądy rodzinne:

Pankow/Weißensee

Właściwy dla dzielnic:

Mitte (Mitte, Tiergarten, Wedding),

Pankow (Pankow, Weißensee, Prenzlauer Berg),

Reinickendorf

Kissingenstr. 5–6

13189 Berlin-Pankow

Tel. 9 02 45-0

Punkt informacyjny i składania wniosków znajduje się na parterze w pokoju B 2.

Schöneberg

Właściwy dla dzielnic:

Steglitz-Zehlendorf und Schöneberg

Grunewaldstr. 66–67

10823 Berlin-Schöneberg

Tel. 9 01 59-0

Punkt informacyjny i składania wniosków znajduje się w pokoju 11.

Tempelhof-Kreuzberg

Właściwy dla wszystkich pozostałych dzielnic:

Hallesches Ufer 62

10963 Berlin-Kreuzberg

Tel. 9 01 75-0

Punkty informacyjne i składania wniosków znajdują się w pokojach od F020 do F029.

Punkty informacyjne i składania wniosków czynne są:

Od poniedziałku do środy w godzinach 8.30–15.00

W czwartki w godzinach 8.30–18.00

W piątki w godzinach 8.30–13.00

Poza tym w soboty w godzinach od 09.00 - 12.00 czynny jest sąd rejonowy Tempelhof – Kreuzberg dla nagłych, niecierpiących zwłoki spraw rodzinnych i cywilnych.

Sąd karny:

Tiergarten, Tel. 90 14-0

Domy dla kobiet:

- Domy dla kobiet oferują bezpieczne i przejściowe schronienie dla kobiet i ich dzieci każdej narodowości.
- Do domu dla kobiet można dzwonić całą dobę.
- Adresy domów dla kobiet są anonimowe.
- Mężczyźni nie mają wstępu do domów dla kobiet.
- Pobyt w domu dla kobiet jest bezpłatny; wyżywienie, opieka nad dziećmi odbywa się samodzielnie.
- W domu dla kobiet otrzyma Pani porady i szerokie wsparcie.
- Skutkiem pobytu w domu dla kobiet nie musi być rozwód i pobyt nie jest zgłaszany w urzędzie dla obcokrajowców.

2. Autonomes Frauenhaus, Tel. 37 49 06 22

Hestia-Frauenhaus, Tel. 559 35 31

4. Autonomes Frauenhaus, Tel. 9161 18 36

Frauenhaus BORA, Tel. 986 43 32,
wyposażony w pokój dla niepełnosprawnych

Frauenhaus CARITAS, Tel. 851 10 18
przystosowany dla głuchych

Interkulturelles Frauenhaus, Tel. 80 10 80 50

Therapeutische Frauenwohngemeinschaft Bora,
Tel. 97 99 96 46
(Terapeutyczna Wspólnota Mieszkaniowa dla Kobiet Bora)

Poradnie specjalistyczno- interwencyjne

oferują kobietom dotkniętym przemocą telefoniczne lub osobiste

- porady socjalne i prawne,
- informują o zarządzeniach policyjnych i prawnych,

- pośredniczą w znalezieniu miejsca w domu dla kobiet lub w przejściowym mieszkaniu chronionym,
- wspierają w problemach urzędowych i przy poszukiwaniu mieszkania,
- oferują porady adwokackie, spotkania w grupach, opiekę nad dziećmi itp.

Porady są bezpłatne, wielojęzyczne i odbywają się w zaufanej atmosferze - w razie potrzeby z pomocą tłumaczki lub osoby posługującej się językiem migowym.

Frauenberatungsstelle Tara, Tel. 787 18 340

Porady również w językach: angielskim, perskim i tureckim.

FRAUENRAUM, Tel. 448 45 28

Porady w języku angielskim

Frauenberatung BORA, Tel. 927 47 07

Porady również w językach: angielskim, francuskim, perskim, polskim i rosyjskim

Frauentreffpunkt, Tel. 621 20 05

SMS: 0151-567 40 945

Porady również w językach: angielskim, polskim i hiszpańskim oraz w języku migowym.

Interkulturelle Beratungsstelle, Tel. 80 19 59 80

Porady również w językach: armeńskim, angielskim, francuskim, serbo-chorwackim, perskim, polskim, rosyjskim, hiszpańskim i tureckim. Dostęp dla osób niepełnosprawnych.

Chronione mieszkania przejściowe

Frauenzimmer e. V., Tel. 787 50 15, przystosowane do wózków inwalidzkich

Hestia e. V., Tel. 440 60 58

Zuff e. V., Tel. 694 60 67

Frauenort-Augusta, przystosowane dla głuchych
Tel. 28 59 89 77 und 46 60 02 17
Fax 28 59 89 78 und 46 60 02 18
SMS: 0160-666 37 78

Interkulturelles Wohnprojekt, Tel. 80 10 80 10
W tych placówkach może Pani otrzymać dalsze (prawne) informacje i wsparcie.

Specyficzne oferty porad i informacji:

LARA, Tel. 216 88 88 (Hotline)
Kryzysowe centrum porad dla kobiet będących ofiarami gwałtu i napastowanych seksualnie

Wildwasser e. V., Tel. 693 91 92
Pomoc i porady dla kobiet, które doświadczyły przemocy seksualnej w dzieciństwie

FrauenNachtCafé – nächtliche Krisenanlaufstelle –
Tel. 61 62 09 70
Kreuzberg, Friesenstraße 6,
Godziny otwarcia: z piątku na sobotę: od 20.00–02.00,
Z soboty na niedzielę: od 20.00–02.00
Ze środy na czwartek: od 20.00–02.00

Netzwerk behinderter Frauen in Berlin e. V.,
(Organizacja dla kobiet niepełnosprawnych)
Tel. 617 09 167/617 09 168

Ban Ying, Tel. 440 63 73/74
Placówka koordynacyjna i poradnia w sprawach handlu ludźmi

Al Nadi, Tel. 852 06 02
Miejsce spotkań i porady dla Arabek

HINBUN, Tel. 336 66 62
Centrum kształcenia i porad dla Kurdyjek

In VIA, Tel. 86 42 48 50

Poradnia dla kobiet z Europy wschodniej i środkowej

TIO, Tel. 612 20 50

Miejsce spotkań i informacji dla Turczynek

EWA Frauenzentrum, Tel. 442 55 42

(Centrum dla kobiet EWA)

Informacje prawne i porady ogólne

Pomoc doraźna chroniąca dzieci

Osiągalne całodobowo:

Kindernotdienst (Pogotowie interwencyjne dla dzieci), Tel. 61 00 61

Jugendnotdienst (Pogotowie interwencyjne dla młodzieży), Tel. 61 00 62

Mädchennotdienst (Pogotowie interwencyjne dla dziewcząt), Tel. 61 00 63

Pod tymi trzema numerami osiągalna jest również całodobowo **Berliner Hotline Kinderschutz** (berlińska linia telefoniczna chroniąca dzieci).

Porady w kwestii ochrony ofiar i świadków:

Opferhilfe, Tel. 395 28 67

Porady dla ofiar przestępstw

Opieka nad świadkami przy sądzie rejonowym Tiergarten i sądzie krajowym Berlina,

Pokój B 020/21, Wilsnacker Str. 6, 10557 Berlin

Tel. 90 14-34 98/90 14-32 06

AHGATA – Hilfe für die Zeugin, Tel. 440 526 00

Pomoc dla kobiet-świadków, biuro przygotowujące do procesu i towarzyszące w nim.

www.ahgata.de

Weißer Ring, Tel. 833 70 60

Wildwasser e. V., Tel. 2 82 44 27

Poradnia dla dziewcząt Berlin-Mitte

Wsparcie i pomoc dla dziewcząt-ofiar przemocy seksualnej, które zdecydowały się na złożenie doniesienia.

Tauwetter, Poradnia dla mężczyzn, którzy w wieku chłopięcym zostali wykorzystani seksualnie

Tel: 6 93 80 07, we wtorki w godzinach 17.00–18.00

i w czwartki w godzinach 17.00–19.00

Poradnie dla sprawców przemocy domowej:

Beratung für Männer – gegen Gewalt

(Poradnia dla mężczyzn – przeciwko przemocy)

Tel. 785 98 25, Tel. komórkowy: 0170/380 18 14

Berliner Zentrum für Gewaltprävention – BZfG e. V.

(Berlińskie centrum prewencji przemocy)

Tel. 23 45 79 02

Poradnie dla lesbijek i gejów:

Poradnia dla lesbijek

Tel. 217 27 53

Maneo

Poradnia dla gejów i osób biseksualnych

Tel. 216 33 36

Codziennie w godzinach 17.00–19.00

Centralna, telefoniczna pierwsza porada w Berlinie

BIG HOTLINE

030.611 03 00

W przypadkach przemocy domowej • Pomoc
dla kobiet i ich dzieci

jest osiągalna codziennie – również w weekendy i dni świąteczne – od godziny 9 do godziny 24. W razie potrzeby z pomocą tłumaczek.

Pracownice BIG Hotline udzielają porad kobietom dotkniętym przemocą, jak również osobom z ich otoczenia. Osoby mające zawodowo styczność z tematem przemocy domowej, również mogą zwrócić się do BIG Hotline z pytaniami. Pracownice BIG Hotline oferują interwencję kryzysową, pośredniczą w znalezieniu miejsca w domu dla kobiet i innych instytucji wspierających. Poza tym informują o możliwościach prawnych i ze strony policji. Dodatkową ofertę stanowi Mobile Intervention (Interwencja mobilna). Jeśli porada telefoniczna nie jest wystarczająca, może ona również odbyć się na miejscu.

Praca BIG Hotline jest realizowana w ścisłej współpracy z poradniami specjalistyczno-interwencyjnymi dla kobiet: Frauentreffpunkt, Frauenraum, Tara, Bora i Interkulturelle Initiative.

**Przemoc domowa nie jest sprawą prywatną!
Możemy pomóc Pani i Pani dzieciom!**

030.611 03 00